

Diogenes Laertios' Platonbiografi (bog 3.1-47)

oversat af Jørgen Mejer

Der var tidligt interesse for at skrive en biografi over Platon, men ingen af disse biografier er blevet overleveret til eftertiden. Den ældste biografi vi kan få et rimeligt indtryk af, er Philodems værk om Akademiets historie fra 1. årh. f. K., hvoraf der kun findes usammenhængende papyrusfragmenter. Den ældste bevarede biografi er Apuleius' fra det 2. årh. e. K. Dernæst følger Diogenes Laertios; fra ca. 200 e. K., Olympiodors fra 6. årh. og det anonyme skrift *Prolegomena* fra en endnu senere tid. Det er oplagt at vi ikke kan komme sandheden nærmere end disse antikke tekster, der for en stor del indeholder de samme informationer. Her følger nu en oversættelse af den første del af Diogenes Laertios' Platonbiografi, som dels er meget læselig, dels givet et godt indtryk af hvilke kilder man i senere tid kunne finde til Platons liv og levned.

Hvis man vil grave dybere kan man se i flg. to bøger:

Alice Swift Riginos: *Platonica. The Anecdotes Concerning the Life and Writings of Plato*, Leiden 1976.

F. Novotny: *The Posthumous Life of Plato*, Prag 1977.

Jeg håber at kunne levere en oversættelse af anden del af Diogenes' Platonbiografi (3.47-109) der indeholder et overblik over Platons lære, som fortolket af det 2. årh. e. K.'s platonister.

For at gøre tekstens opbygning tydeligere, er der indsat nogle mellemoverskrifter. Noterne er begrænset til realoplysninger. En oversigt over Diogenes' kilder følger til sidst. Oversættelsen følger generelt M. Marcovich's Teubnerudgave 1999.

Platons fødsel, familie og unge år

- 1 Platon var athener, søn af Ariston og Periktione (eller Potone). Hun førte sin slægt tilbage til Solon. Solons bror var nemlig Dropides, hvis søn var Kritias, der var far til Kallaischros, der igen var far til Kritias

(en af de tredive) og Glaukon, der var far til Charmides og Periktione; Platon var hendes og Aristons søn, i sjette led fra Solon. Solon førte sin slægt tilbage til Neleus og Poseidon. Man fortæller at Platons far førte sin slægt tilbage til Kodros, der var søn af Melanthos; de nedstammede ifølge Thrasyllus fra Poseidon.

- 2 Speusippos siger i sit værk med titlen Platons Gravøl, Klearchos i sin Lovtale over Platon og Anaxilides i bind 2 of Om Filosofer, at der var et rygte i Athen om at Ariston forsøgte at have sex med Periktione, mens hun endnu var uskyldig, men at det ikke lykkedes. Da han opgav forsøget, så han Apollon i et syn, og derfor afholdt han sig fra sex med Periktione indtil hun fødte sin søn.

Platon blev født i den 88. Olympiade, sådan som Apollodoros siger i sin *Kronologiske Oversigt*, på den 7. dag i måneden Thargelion, den dag hvorpå Delierne siger at Apollon blev født. Han døde i det første år af den 108. Olympiade under en bryllupsmiddag (det siger Hermippos), 81 år gammel.¹

- 3 Neanthes siger at han var 84 da han døde. Platon er altså 6 år yngre end Isokrates, for den sidstnævnte blev født da Lysimachos var archont, mens Platon blev født mens Ameinias var archont, det år hvor Perikles døde. Platon tilhørte demen Kollytos, som Antileon siger i 2. bog af sin *Kronologi*. Nogle påstår at Platon blev født på Aigina (i Pheidiades' hus – han var søn af Thales, sådan som Favorinus siger i sin *Kulturhistoriske Essays*). Platons far var nemlig sammen med andre blevet sendt afsted for at kolonisere øen, men kom tilbage til Athen da spartanerne kom aigineterne til hjælp og jog athenerne væk. Platon stod også for opførelsen af tragedier i Athen, mens Dion betalte omkostningerne.

- 4 Han havde to brødre, Adeimantos og Glaukon, og en søster, Potone, som var mor til Speusippos.

Platon lærte at læse og skrive hos Dionysios, som han selv omtaler i

1. dvs Platons årstal var 428-348.

sin dialog *Rivalerne*.² Han modtog undervisning i dans og gymnastik hos Ariston i den argiviske palæstra; det var også ham der ændrede Platons navn fra Aristokles, som han tidligere hed efter sin bedstefar, til Platon fordi han var i så god form – det fortæller Alexandros i sin *De filosofiske skolars historie*. Andre siger at han fik dette navn på grund af sin fyldige udryksform eller fordi han havde en fyldig pande, sådan som Neanthes siger.

- 5 Nogle fortæller at han også deltog i brydning ved de Isthmiske Lege – det gør bl. a. Dikaiarchos i bind 1 af sin *Om forskellige livsformer* – endvidere at han interesserede sig for tegning og skrev digte, først dithyramber, senere både lyrik og tragedier. Hans stemme var svag, siger man, bl. a. Timotheos fra Athen i sin bog *Om forskellige livsformer*.

Mødet med Sokrates og udlandsrejser

Det fortælles at Sokrates i drømme så en svaneunge siddende i sit skød; den fik straks vinger og fløj op mens den sang smukt. Dagen efter mødte han Platon og sagde at det var ham der var fuglen.

Platon filosoferede først i Akademiet, derpå i den have der lå ved Kolonos, som tilhænger af Heraklit, ifølge Alexandros i sin *De filosofiske skolars historie*. Lidt senere da han skulle til at deltage i tragediekonkurrencen hørte han Sokrates foran Dionysosteatret og satte ild til sine digte med ordene:

*Skynd dig, Hefaistos, og kom. Det er Platon der ønsker at se dig.*³

- 6 Det var fra det øjeblik af, siger man at han var elev hos Sokrates i tyve år. Efter hans død interesserede Platon sig for Kratylos og Hermogenes – den sidstnævnte docerede Parmenides' filosofi. 28 år gammel

2. 132a1.

3. Jf. Homer *Iliaden* 18. 392 (efter Otto Sten Due).

tog han så, fortæller Hermodoros, til Eukleides i Megara, sammen med andre elever af Sokrates. Senere rejste han til Kyrene til matematikeren Theodoros; derfra til Italien til pythagoræerne Philolaos og Eurytos. Så til Ægypten til ypperstepræsterne; man fortæller at Euripides tog med ham derhen og blev helbredt af ypperstepræsterne for en sygdom som de helbredte med havvand – det er grunden til at Euripides et sted siger:

*Al menneskelig elendighed skyller havet bort.*⁴

- 7 Endvidere at alle mennesker ifølge Homer siger at ægypterne er læger. Platon besluttede sig også for at møde magerne men på grund af krigen i Lilleasien gjorde han det ikke. Da han kom tilbage til Athen, underviste han i Akademiet. Det er en sportsplads i en lund uden for byen, opkaldt efter en hero ved navn Hekademos, således som Eupolis siger i sin komedie Pacifisterne:

I den guddommelige Ekademos' skyggefulde løbebaner.

Timon siger også med henblik på Platon:

- 8 *Han sagde mere end nogen anden, men han talte sødt, ligesom cicaderne der sad i Ekademos' træer og sang med deres melodiose stemmer.*

Tidligere hed Akademiet nemlig Ekademia med et e. Platon var også ven med Isokrates: Praxiphanes beskriver en samtale de to havde uden for byen hos Platon, da Isokrates var gæst hos ham.

Aristoxenos fortæller at Platon tre gange gjorde militærtjeneste, første gang ved Tanagra, anden gang ved Korinth, tredje gang ved

4. Euripides *Iphigeneia på Tauris* 1193 (Torben Frische).

Delion, hvor han modtog en belønning for sin tapperhed. Han lavede en syntese af Heraklits, Pythagoras' og Sokrates' filosofi: hans lære om sanseverdenen fulgte Heraklits, hans lære om det intelligible fulgte Pythagoras, mens han fulgte Sokrates i sin politiske filosofi.

- 9 Nogle kilder, heriblandt Satyros, påstår at Platon sendte bud til Dion om at købe tre pythagoriske værker fra Philolaos for 100 miner. Platon var nemlig velstående fordi han havde fået over 80 talenter af Dionysios, sådan som Onetor siger i sit værk der har titlen *Må den vise tjene penge?*

Epicharmos og Platon, fra Alkimos

Platon har også haft stor glæde af komedieskriveren Epicharmos: han skrev de fleste af hans værker af, sådan som Alkimos fortæller i sin bog *Mod Amyntas*, i fire bind. Han siger i første bind flg.:

- 10 “Det er klart at Platon også gentager meget af det Epicharmos har sagt. Se fx på følgende: Platon siger at sanseobjekter aldrig forbliver de samme hverken kvalitativt eller kvantitativt, nej de er ‘flyder’ og forandrer sig hele tiden. Tanken er at de ting hvorfra man fjerner tallet, ikke længere er lige store, eller noget bestemt og heller ikke har kvantitet eller kvalitet. Det er de ting der er karakteriseret af at de hele tiden bliver til noget andet, men aldrig forbliver det samme. Det intelligible er det hvorfra man hverken kan tage noget eller lægge noget til. De evige tings natur er sådan at de altid er de samme og aldrig forandrer sig.

Her er nu hvad Epicharmos tydeligt har sagt om sanseobjekter og det intelligible:

Men guderne eksisterede altid og forsvandt aldrig

Og disse ting er altid de samme og på samme måde.

Jamen, Chaos eksisterede før alle andre guder, siger man.

Hvordan det? Når det hverken kommer fra noget andet eller bliver til noget andet fordi det er først.

*Altså kom intet først! Nej, heller ikke som nummer to,
i det mindste af de ting vi nu taler om, de eksisterede altid.*

11 Endvidere:

*Hvis man til et ulige tal (eller for den sags skyld, et lige tal)
tilføjer én – eller hvis man fjerner én,
tror du så at tallet er det samme? Nej, det gør jeg ikke.
Og hvis man forlænger en målestok eller klipper noget af den,
vil det så være en og samme målestok? Nej! Se så
på menneskene: det ene menneske vokser, det andet falder sammen,
alle mennesker er i konstant forandring.
Det hvis natur hele tiden forandrer sig og aldrig forbliver det samme,
må være noget andet end det tidligere var.
Du og jeg er noget andet i dag end vi var i går,
og noget andet igen i morgen, vi er aldrig de samme – ifølge dette
argument.”*

12 Alkimos siger endvidere flg.: “De kloge siger at sjælen opfatter nogle ting gennem legemet, fx når den hører eller ser noget, mens den tænker på andre ting af sig selv uden at bruge legemet; derfor er nogle ting sanseobjekter, andre intelligible. Det er derfor Platon sagde at hvis vi ønsker at se hele verdens grundprincipper under ét, må vi først skille formerne ud for sig selv, fx lighed, enhed, mængde, størrelse, hvile og bevægelse; dernæst må vi antage at skønhed, godhed, og retfærdighed mv eksisterer for sig selv, og for det tredje må vi se

13 på de former der forholder sig til hinanden, fx viden, størrelse eller herredømme, idet vi tænker på at tingene i vor verden hedder det samme som formerne fordi de har del i dem. Det jeg mener, er at ting er retfærdige fordi de har del i retfærdigheden, skønne fordi de har del i skønheden. Hver eneste af formerne er evig, et begreb, der i

øvrigt ikke kan forandre sig. Derfor siger Platon at formerne er modeller for tingene i naturen, mens alt andet ligner formerne fordi de er kopier af dem.

Epicharmos siger som følger om godhed og om former:

14

Er fløjtespil en realitet? Ja, det er det da.

Er fløjtespil så et menneske? På ingen måde.

Sig mig så: hvad er en fløjtespiller? hvad mener du han er?

Et menneske, går jeg ud fra. Ja, naturligvis. Mener du ikke at det forholder sig på samme måde med godhed. Er godhed ikke i sig selv en realitet? Og den der har lært godhed og kender den, er selv god. Den der har lært at spille fløjte, er en fløjtespiller, den der har lært at danse, er en danser, den der har lært at frisere, er en frisør.

Ligemeget hvem der har lært den slags ting, nævn hvad du vil, han bliver ikke identisk med sin kunnen, men han bliver kunstner.

15

Platon siger i sin behandling af formerne at hvis der er hukommelse, så må formerne findes i de værende ting fordi hukommelse må dreje som om noget der er stabilt og vedvarende – men kun formerne og intet andet er vedvarende. Hvordan ville nemlig de dyr, siger han, overleve der ikke havde kontakt med formen og i deres natur har fået forstanden til at opfatte den. Nu husker disse dyr lighed og den ernæring de er vant til at få, og det viser at dyrene har en medfødt evne til at genkende lighed. Derfor kan de også opfatte artsfæller.

Hvad siger nu Epicharmos:

16

Eumaios, klogskab findes ikke bare i en enkelt dyreart, nej, alt hvad der lever, har fornuft.

Hvis du vil studere hønsefugle omhyggeligt, ser du at hunnen ikke føder levende unger, men ligger på æg for at give dem liv og sjæl.

Kun naturen ved hvordan det forholder sig med denne klogskab.

Hønen har lært sig selv at gøre det!

Endvidere:

*Der er intet underligt i at vi taler på den måde,
og godt kan lide os selv og mener vi er af god afstamning.
Også en hund mener at den i en anden hunds øjne er det smukkeste
der findes.
Det samme gør en okse eller et æsel
eller for den sags skyld et svin.”*

- 17 Og således fortsætter Alkimos gennem fire bind med at vise hvilken nytte Platon har haft af Epicharmos. At Epicharmos ikke var uvidende om sin egen klogskab, kan man se ud fra flg. linjer hvor han forudsiger at han vil få en efterligner:

*Sådan mener jeg – mener, nej, jeg ved det klart:
Der vil engang være et mindemærke over mine ord.
Der vil komme en der overtager mine ord, fjerner det versemål de er
digtet i,
iklæder dem en purpurfarvet dragt og udsmykker dem med fine
broderier, og i sin uovervindelighed vil han vise at alle andre er lette
at overvinde.*

- 18 Platon er tilsyneladende den første der bragte mimeforfatteren Sophrons oversete værker til Athen og han formede sine personer efter denne forfatter; da han døde, fandt man Sofrons værker under hans hovedpude.

Platons rejser til Sicilien

Platon sejlede til Sicilien tre gange: første gang for at se øen og dens vulkaner. Ved den lejlighed gennemtvang tyrannen Dionysios. der var Hermokrates' søn, at de skulle være sammen. Men da Platon talte om tyranni og sagde at det ikke var nok at det gavtede den stærke hvis

ikke den stærke også var et overordentligt godt menneske, blev Dionysios fornærmet og sagde vredt: "Du taler som en gammel mand."

19 Hvortil Platon svarede: "Og du som en tyrant!" I sin vrede forsøgte tyrannen først at rydde Platon af vejen, men Dion og Aristomenes talte ham fra det, og så lod han være og overlod Platon til Pollis fra Sparta, der netop var på Sicilien som ambassadør på det tidspunkt. Tanken var at han skulle sælge Platon som slave. Pollis tog så Platon med til Aigina og satte ham til salg. Det var ved den lejlighed Charmandros, søn af Charmandrides, anlagde sag mod Platon med krav om dødsstraf i overensstemmelse med den lokale lov om at den første athener der satte fod på Aigina, skulle henrettes uden dom. Han havde selv fået denne lov vedtaget, fortæller Favorinus i sin *Kulturhistoriske essays*. Da en eller anden i spøg sagde at den der havde sat fod på Aigina, var en filosof, løslod aigineterne Platon. Nogle kilder siger at Platon blev stillet for den aiginetiske folkeforsamling, hvor han stædigt nægtede at sige noget, men accepterede resultatet uden bekymring. Aigineterne besluttede ikke at henrette ham, men at sælge ham som om han var en krigsfange.

20 Annikeris fra Kyrene, der ved et tilfælde befandt sig på Aigina, frikøbte Platon for 20 miner (nogle siger 30) og sendte ham tilbage til Athen til hans venner. De betalte straks beløbet tilbage til Annikeris, men han nægtede at modtage pengene med den bemærkning at athenerne ikke var de eneste der fortjente at beskæftige sig med Platon. Nogle kilder siger at også Dion sendte pengene til Annikeris som imidlertid ikke ville modtage dem, men købte i stedet den lille have ved Akademiet til Platon.

Det forlyder at Pollis blevet overvundet af Chabrias og senere druknede ved Helike, ramt af en guddommelig vrede på grund af hans behandling af Platon; det fortæller Favorinus i første bog af *Læsefrugter*.

- 21 Hvad angår Dionysios, slog han sig ikke til ro: da han hørte hvad der var sket, skrev han til Platon at han ikke måtte tale ondt om ham. Platon svarede ham: "Jeg har ikke tid til at tænke på Dionysios." Platon kom til Sicilien for anden gang for at bede Dionysios den Yngre om jord og mennesker der skulle leve i overensstemmelse med hans samfundsindretning; det lovede Dionysios at give ham – uden at gøre det. Nogle kilder siger at Platon kom i fare fordi han forsøgte at overtale Dion og Theodotos til at befri hele Sicilien. Det var ved den lejlighed pythagoræeren Archytas skrev til Dionysios for at få Platon frigivet og bragte ham frelst til Athen. Brevet lyder som følger:
- 22 "Vi, dvs sig alle Platons venner, har sendt Lamiskos og Photidas til dig for at de i overensstemmelse med den aftale vi har indgået med dig, kan få udleveret Platon. Tænk engang på den iver hvormed du inviterede os til at sikre Platon's ankomst, ved at bede os om at opfordre ham til at komme og påtage os at sikre hans ophold og hans returrejse. Tænk også på hvor glad du var for at han kom og på hvordan du holdt mere af ham end nogen anden ved dit hof. Selvom han har krænket dig, må du opføre dig som et ordentligt menneske og udlevere ham til os uskadt. Gør du det, handler du retfærdigt og gør os en stor tjeneste."
- 23 Tredie gang Platon kom til Sicilien, var det for at forsone Dion og Dionysios. Det lykkedes ikke, og Platon vendte hjem med uforrettet sag.

Senere politisk aktivitet

Siden da afholdt han sig fra at deltage i det politiske liv selvom det er klart fra hans værker at han interesserede sig i politik; årsagen var at befolkningen havde vænnet sig til andre former for samfundsindretning. Pamphile fortæller i bog 25 af *Kommentarer* at arkaderne og thebanerne inviterede Platon til at fungere som lovgiver dengang de

24 var i færd med at grundlægge Megalopolis. Da det gik op for Platon at de ikke ønskede at have fælles ejendomsret, rejste han ikke derned. Man fortæller at Platon deltog i forsvaret af general Chabrias da denne blev anklaget i en sag hvor der var dødsstraf, selvom ingen andre athenere ville forsvare ham. Engang da Platon var på vej op på Akropolis sammen med Chabrias, mødte han sykofanten Krobylos der sagde til ham: "Kommer du for at fungere som forsvarer for et andet menneske? Tænker du ikke på at Sokrates' skarntydesaft også venter på dig?" Platon svarede: "Dengang jeg kæmpede som soldat for mit fædreland, var jeg i fare for at miste mit liv. Den risiko løber jeg gerne igen for at opfylde min forpligtelse over for en ven."

Platons dialoger

Platon var den første der fremsatte sin filosofi i spørgeform, sådan som Favorinus siger i bind 8 af *Kulturhistoriske Essays*. Han var også den første der forklarede for Leodamas fra Thasos hvordan man kunne foretage undersøgelser ved hjælp af analyse. Endvidere var Platon den første der i sin filosofi brugte udtryk som 'antipode', 'element', 'dialektik', 'egenskab', 'af langt tal', 'overflade' (for en afgrænset flade) og 'guddommeligt forsyn'.

25 Platon var også den første filosof der svarede på Lysias', Kephalos' søns, tale som Platon citerer ord for ord i *Phaidros*, og fordi han var den første der tog stilling til så godt som alle sine forgængere, spørger man hvorfor han ikke omtaler Demokritos.

Neanthes fra Kyzikos fortæller at alle grækere vendte sig om efter Platon da han kom for at overvære de olympiske lege; det var ved den lejlighed han mødte Dion som var ved at forberede sit angreb på Dionysios. I første bog af Favorinus' *Læsefrugter* står der at perseren Mithridates opstillede en statue af Platon i Akademiet med flg. indskrift: "Perseren Mithridates, søn af Orontobates, opstillede en buste af Platon, udført af Silanion, til Musernes ære."

Platon og komediedigterne

- 26 Herakleides fortæller at Platon i sin ungdom var så sky og tilbageholdende at man aldrig så ham le uhæmmet. Alligevel blev han gjort til grin af komedieforfatterne. Fx siger Theopompos i sin *Hedychares* som følger:

Én er ikke engang én, og totallet er næppe én, efter hvad Platon siger.

Anaxandrides siger i *Theseus*:

Dengang han ligesom Platon spiste af de hellige oliven.

Satirikeren Timon siger sådan om Platon:

Sådan som Platon med sin viden om fantastiske vidundere fantaserede sig til.

- 27 Eller Aleksis i *Meropis*:

Du kom i rette øjeblik, for jeg er rådløs og vandrer frem og tilbage ligesom Platon, alligevel har jeg ikke fundet noget klogt, men jeg er blevet træt i benene.

Og i *Ankylion*:

Du ved ikke hvad du taler om; skynd dig hen og mød Platon - så vil du komme til at forstå hvad både sæbe og løg er for noget.

Amphis i *Amphikrates*:

Jeg ved endnu mindre hvad det er for et gode du gerne vil have gennem

hende, Herre, end jeg ved hvad Platon mener med 'det gode' Lyt nu godt efter....

28 og i *Deksimides*:

Jamen Platon, det eneste du er i stand til, er at se brysk ud hæve dine øjebryn og se alvorlig ud som en snegl.

Aleksis i *Pseudhypobolimaios*:

Du er et menneske? Naturligvis! Og du har en sjæl? Ifølge Platon ved jeg det ikke, men jeg tror det nok.

Alexis i *Olympiodoros*:

*Det dødelige legeme blev udtørret,
mens det udødelige løftede sig op til himlen.
Er det ikke Platons undervisning?*

Og i *Parasitten*:

eller snakke med Platon helt i enerum.

Også Anaxilas gør grin med Platon i *Botrylion*, *Kirke* og *De rige kvinder*.

29 Aristippos fortæller i fjerde bog af *Om luksus i gamle dage* at Platon blev forelsket i en ung mand der dyrkede astronomi sammen med ham, og i førortalte Dion – nogle nævner også Phaidros.

Platons epigrammer

Platons holdning til kærlighed fremgår også klart af de epigrammer han skrev til unge mænd:

*Du min stjerne, du kigger stjerner – bare jeg
kunne være himlen og se på dig med utallige øjne.*

Et andet et:

*Du min stjerne, førhen skinnede du som morgenstjernen blandt de
levende,
Nu hvor du er død skinner du som aftenstjernen blandt de døde.*

30 Følgende epigram til Dion:

*Hekabe og de trojanske kvinder fik tårer i fødselsgave af skæbnegud-
inderne.*

Du, Dion, der høstede triumfer over dine smukke gerninger,

Du fik en strøm af gode håb fra guderne.

Du ligger nu i dit fædreland, æret af dine medborgere:

Hvor du drev min sjæl til vanvid af kærlighed, Dion.

Dette epigram, siger Aristippos, er indskrevet på Dions grav i Syrakus.

31 Man fortæller endvidere at Platon også var forelsket i Aleksis og Phaidros (som allerede omtalt) og skrev flg. epigram:

Nu, hvor jeg bare har sagt at Alexis er smuk,

ser alle på ham og flokkes om ham overalt.

Min sjæl, hvorfor kaster du et ben til hunden? Bagefter kommer du

til at lide. Var det ikke også på den måde du mistede Phaidros?

Han havde også en elskerinde Archeanassa til hvem han digtede følgende:

*Jeg holder Archeanassa, kurtisanen fra Kolophon, i min favn,
selv i hendes rynker sad den brændende kærlighed.
I stakler, der mødte hende på hendes jomfrusejlads,
hvilken flammende kærlighed I var besat af.*

32 Og til Agathon:

*Da jeg kyssede Agathon, sad min sjæl på mine læber.
Den satte sig dér, den stakkel, for at komme over til ham.*

Endnu et epigram:

*Jeg kaster et æble hen til dig; hvis du er villig til at elske mig,
så modtag det og giv mig til gengæld din uberørthed,
Hvis du tøver (hvad jeg ikke håber), så tag alligevel dette æble
og se hvor kortlivet skønheden er.*

Og endnu et:

*Jeg er et æble; jeg bliver kastet af en der elsker dig. Sig ja,
Xanthippe: både du og jeg får flere og flere rynker.*

33 Man påstår også at Platon skrev et epigram over de eretriere der blev deporteret:

*Vi er eretriere, vi stammer fra Euboia, vi ligger
tæt ved Sousa, langt fra vor fædrene jord.*

Og et andet:

Kypris sagde til Muserne: vis Aphrodite ære, småpiger,

*ellers vil jeg lade Eros rette sin pil imod jer.
Muserne svarede Kypris: Det kan du sige til Ares!
Os kommer din lille knægt ikke nær.*

Og igen:

*Den ene fandt guld og lod sin løkke ligge. Den der ikke fandt
det guld han havde ladet ligge, hængte sig i den løkke han fandt.*

Platon og hans kritikere

- 34 Molon der også forholdt sig fjendtligt over for Platon, siger: “Det er ikke så underligt at Dionysios kommer til Korinth, kun at Platon kommer til Sicilien.” Xenophon ser heller ikke ud til at have stået på god fod med Platon. Ihvertfald virker det som om de var rivaler når de skrev værker der ligner hinanden: *Symposion*, *Sokrates’ Forsvarstale*, og afhandlinger om moral: de omtaler begge to Sokrates, men aldrig hinanden, bortset fra at Xenophon omtaler Platon i tredje bog af *Memorabilia*. Platon har endvidere skrevet *Staten*, mens Xenophon har skrevet *Kyropædien*. Platon siger i *Lovene*⁵ at historien om Kyros’ uddannelse er fiktion da Kyros slet ikke var som beskrevet.
- 35 Engang da Antisthenes, fortæller man, skulle til at læse noget op han havde skrevet, bad han Platon om at overvære forelæsningen. Da Platon spurgte hvad hans forelæsning handlede om, svarede Antisthenes: “Om umuligheden af modsigelser.” Hvorpå Platon replicerede: “Hvordan kan du skrive om netop det” og belærte ham om at argumentet er selvmodsigende. Derfor skrev Antisthenes en dialog mod Platon med titlen *Sathon*⁶ og siden da var de to herrer fjender. Man fortæller endvidere at Sokrates, da Platon havde læst dialogen *Lysis* op, udtalte: “Den unge mand har ved gud sagt mange

5. 3. bog, 684 C.

6. Ordet betyder noget i retning af tissemand.

usandheder om mig.” Platon har faktisk skrevet meget som Sokrates ikke har sagt.

- 36 Platon stod heller ikke på god fod med Aristippos. I det mindste bagtaler han ham i *Om Sjælen*⁷ når han siger at Aristippos ikke var til stede ved Sokrates’ død, selv om han opholdt sig tæt ved på Aigina. Det hedder sig at Platon også følte sig som rival til Aischines fordi han også stod sig godt med Dionysios. Da Aischines ankom til Sicilien, blev han fordi han var fattig, mødt med foragt af Platon, men fik hjælp af Aristippos. De ord som Platon har tillagt Kriton i fængslet hvor han råder Sokrates til at flygte, påstår Idomeneus i virkeligheden tilkommer Aischines, men at Platon tillagde dem Kriton fordi han var fjendtligsindet overfor Aischines.

Dialogerne

- 37 Platon omtaler ikke sig selv nogetsteds i sine skrifter, undtagen i *Om Sjælen* og *Forsvarstalen*. Aristoteles siger at dialogernes litterære form er midt imellem poesi og prosa. Favorinus siger et eller andet sted at Aristoteles var den eneste der overværede hele Platons oplæsning af sin *Om Sjælen*, mens alle andre rejste sig og gik. Nogle siger at Philippos fra Opus renskrev *Lovene*, der fandtes på vokstavler; endvidere at han er forfatteren til *Epinomis*. Euphorion og Panaitios har udtalt at begyndelsen af *Staten* blev fundet i flere forskellige udkast, *Staten*, som Aristoxenos påstår fandtes i næsten sin helhed i Protagoras’ *Antilogikoi*.
- 38 Det hedder sig at den første dialog Platon skrev, var *Phaidros*. Dialogens emne har også noget ungdommeligt over sig, og Dikaiarchos kritiserer skriftets hele stil som bombastisk.

7. = *Phaidon* 59C3-4.

Anekdoter

Der er en historie om at Platon da han så en der spillede terninger, bebrejdede ham det; manden sagde at han kun spillede om små beløb, hvortil Platon svarede: "Jamen vanen er ikke nogen småting!" Da han blev spurgt om der vil blive udgivet værker om ham, ligesom der var om hans forgængere, svarede han: "Først må man skabe sig et navn, så kommer værkerne om en i stort tal." En dag da Xenokrates kom ind, bad Platon ham om at piske en slave – han kunne ikke selv
39 fordi han var vred. Han sagde også til en af sine slaver: "Du ville få pisk hvis ikke jeg var vred." Han steg straks ned fra en hest han havde sat sig op på og sagde at man skulle passe på at 'sætte sig på den høje hest'. Han rådede berusede personer at se sig selv i spejlet, så ville de afholde sig fra noget så hæsligt. Han sagde at man aldrig skulle drikke sig fuld undtagen ved festerne for den gud der havde givet os vinen. Han kunne ikke lide at man sov for meget. Ihvertfald siger han i *Love-*
40 *ne*:⁸ "Den der sover, er værdiløs." Sandheden er det der er mest behageligt at høre på. Nogle siger "det at sige sandheden". Om sandheden siger han flg. i *Lovene*: "Sandhed er noget smukt og stabilt; men det er ikke noget det er let at overbevise menneskene om."⁹ Han mente at hans eftermæle skulle findes i hans venner eller i hans skrifter. Han holdt sig for det meste for sig selv, er der nogle der påstår.

Platons død og testamente

Platon døde på den måde jeg har omtalt, i Kong Philippos' 13. regeringsår, således som Favorinus siger i 3.bog af sine *Læsefrugter*. Kong Philippos viste ham også en sidste ære, siger Theopompos. Myrianos fortæller i sit værk *Historiske Paralleller* at Philon omtaler

8. 807e-808c.

9. 663e.

nogle historier om Platons lopper, som om Platon døde af dem. Platon blev begravet i Akademiet hvor han havde undervist i filosofi det meste af

41 sit liv; det var grunden til at den filosofiske retning han grundlagde, fik navnet 'den akademiske'. Alle derfra deltog i hans begravelse. Hans testamente lød som følger:

“Platons arv består af flg. værdier som han disponerede på flg. måde: Ejendommen i Iphistiades-demen der på nordsiden støder op til vejen fra helligdommen i Kephisia-demen, på sydsiden til Heraklestemplet i Iphistiades-demen, mod øst til Archestratos fra Phrearrhios' ejendom, mod vest til Philippos fra Chollidai's ejendom. Ingen skal have tilladelse til at sælge eller bytte denne ejendom væk, den skal så vidt muligt gå i arv til den unge Adeimantos.

42 Det gælder også ejendommen i Eiresidai-demen som jeg købte af Kallimachos, og som på nordsiden støder op til Eurymedon fra Myrrhinos' ejendom, på sydsiden til Demonstratos fra Xypete's ejendom, mod vest til Eurydemon fra Myrrhinos' ejendom, på sydsiden til Kephisosfloden.

3 miner af sølv. En sølvskål der vejer 165 drachmer. Et krus med en vægt på 45 drachmer. En guldfingerring og en guldørenring der tilsammen vejer 4 drachmer og 3 oboler. Stenhuggeren Eukleides skylder mig 3 miner.

43 Jeg giver Artemis hendes frihed. Jeg efterlader mig fire husslaver: Tychon, Bikta, Apollonides og Dionysios. Indbo som er anført på en liste, hvoraf Demetrios har en kopi. Jeg skylder ingen noget.

Testamentets eksekutorer er Leosthenes, Speusippos, Demetrios, Hygias, Eurymedon, Kallimachos og Thrasippos.”

Det var Platons testamente.

På hans grav stod følgende epigrammer:

*Den guddommelige Aristokles, som overgik alle mennesker med sit mådehold og retfærdige karakter, ligger begravet her.
Hvis noget menneske er blevet meget berømt for sin visdom,
har Platon været endnu mere berømt, uden at vække misundelse.*

44 Et andet epigram:

*Jorden skjuler i sin favn Platons dødelige legeme,
men hans sjæl har en udødelig stilling blandt de salige,
Aristons søn, ham som enhver god mand, også selv om han bor langt væk,
viser ære fordi han har set det guddommelige liv.*

Et andet og yngre epigram:

Hvorfor passerer du henover graven, ørn? Eller sig mig, hvilken guds stjernebeklædte bolig ser du på?
45 *Jeg er et billede på Platons sjæl der fløj bort til Olympen.
Hans jordiske legeme ligger i Attikas jord.*

Jeg har også skrevet et epigram om ham der lyder som følger:

*Hvis ikke Phoibos havde sørget for at Platon blev født i Grækenland,
hvordan ville han så have helbredt menneskesjælen gennem bogstaver?
Gudens søn, Asklepios er nemlig lægen der helbreder vort legeme.
På samme måde helbreder Platon vor udødelige sjæl.*

45 Et andet epigram om hvordan Platon døde:

*Phoibos sørgede for at Asklepios og Platon blev født blandt menneskene,
Den ene for at frelse deres sjæl, den anden deres legeme.*

Ved en bryllupsmiddag gik Platon bort til den by han selv engang havde grundlagt og placeret på Zeus' jord.

Det var epigrammerne om Platon.

Platons elever

- 46 Speusippos fra Athen
Xenokrates fra Kalchedon
Aristoteles fra Stageira
Philippos fra Opus
Hestiaios fra Perinth,
Dion fra Syrakus
Amyklas fra Herakleia
Erastos og Koriskos fra Skepsis
Timolaos fra Kyzikos
Euaion fra Lampsakos
Python og Herakleides fra Ainoi
Hippothes og Kallippos fra Athen,
Demetrios fra Amphipolis
Herakleides fra Pontos

Og mange flere, bl. a. to kvinder, Lastheneia fra Mantinea og Axiothea fra Phleius, hun som ikklædte sig mandstøj, påstår Dikaiarchos. Nogle siger også at Theophrastos var elev af Platon. Chaimaleon siger at både taleren Hyperides og Lykurgos var elever af
47 Platon; det samme meddeler Polemon. Sabinos nævner også Demosthenes, idet han citerer Mnesistratos fra Thasos i fjerde bog af hans *Rhetorisk Øvelsesmateriale*. Det lyder sandsynligt nok.

Oversigt over de kilder Diogenes citerer i sin Platonbiografi

Alexandros Polyhistor, (1. årh. f. K.) forfatter af filosofbiografier.

Alexis, (4. årh. f. K.), komedieforfatter.

Alkimos fra Sicilien, (4. årh. f. K.) historiker.

Amphis, (4. årh. f. K.) komedieforfatter.

Anaxilas, (4. årh. f. K.) komedieforfatter.

Anaxilides, ukendt forfatter af bog om filosoffer.

Antileon, ukendt forfatter.

Apollodoros fra Athen, (2. årh. f. K.) forfatter til en kronologisk oversigt over antik historie.

Aristippos, (efter 300 f. K.) citeres kun hos Diogenes.

Aristoxenos fra Tarent, (4. årh. f. K.) elev af Aristoteles; skrev bl. a. en kritisk Platonbiografi.

Dikaiarchos, (4. årh. f. K.) elev af Aristoteles; skrev bl. a. kulturhistoriske værker.

Epicharmos fra Sicilien, (500=450 f. K.) komedieforfatter.

Euphorion fra Chalkis, (3. årh. f. K.) litterat og digter.

Eupolis, (5. årh. f. K.) komedieforfatter.

Favorinus, (2. årh. e. K.) kulturhistorisk forfatter og taler.

Hermippos fra Smyrna, (3. årh. f. K.), forfatter til en række biografier.

Hermodoros, elev af Platon og forfatter af den tidligste Platonbiografi.

Klearchos, elev af Aristoteles der bl. a. skrev bøger om Platon.

Molon, ukendt medmindre han er identisk med Thophrastos' slave.

Myrianos fra Amastris, historisk forfatter, kun citeret hos Diogenes Laertios.

Neanthes fra Kyzikos, historiker og biograf.

Onetor, kun citeret hos Diogenes Laertios.

Pamphile fra Epidauros, (1. årh. e. K.) kvindelig historiker.

Praxiphanes, (ca. 300 f. K.) elev af Theophrastos.

Speusippos, elev af Platon.

Theopompos, (4. Arh. f. K.) historiker.

Thrasyllus, (1. årh. e. K.) filosof og astrolog, forfatter til biografier af Platon og Demokritos.

Timon (3. årh. e. K.), satirisk digter.

Timotheos fra Athen, kun citeret hos Diogenes Laertios.